

СТАНИСЛАВ СТРАТИЕВ

ЖИВОТ В НЕБЕТО

chitanka.info

На Светльо

Седя в стаята, гледам навън през прозореца есенните дървета и си мисля за нещо. До мене плаче малкият ми син.

— Есента дойде... — мисля си аз. — Есента...

Синът ми плаче.

Навън, в тихия въздух стоят неподвижно пожълтелите тополи. От входа излиза семейството, което живее до нас. Носят големи кожени куфари, оставят ги в колата и се връщат за чантите. Отиват в чужбина. Всяка есен пътуват, заключват апартамента, натоварват куфарите и изчезват. По два-три месеца ги няма. Оставят котката у приятели, спускат транспарантите, пощата им се препълва от писма.

Самолет минава съвсем ниско над покривите и поклаща криле.

— Добре де! — казвам на сина си. — Защо не хванеш майка си?

Майка му била на работа.

— Като се върне, я хвани — го съветвам. — Тя ще се върне. Още два часа.

Много късно щяло да бъде. Той искал приказка сега.

— Ама че се разхайтихте — казвам аз. — Сега искаш. Ние едно време...

Синът ми продължава да плаче равномерно.

Аз си мисля какво правехме ние едно време. През отворения прозорец идва мек мирис на листа, носи се тъничка жилка дим — едва се усеща сред есенния въздух.

Синът ми плаче.

— Искаш приказка — казвам с укор. — А аз едно време бях отгледан в куфар.

Той престава да плаче.

— Как така в куфар?

— Ами така — казвам му, — в куфар.

— Голям ли? — пита той.

— Среден — казвам.

Синът ми се замисля. Още е много мъничък, като троха.

— Кожен куфар ли? — пита той.

— От мукава — отговарям. — Куфарът беше от мукава. Кожен имаше само един човек в квартала. Той беше много богат — притежаваше варница. Но и за неговия разправяха, че е от изкуствена кожа.

— Какво е „варница“?

— Оттам вадят вар.

— Рудник за вар?

— Не е рудник. Варта е вече извадена, а във варницата само я гасят.

— Кой я гаси? Пожарната?

— Не — казвам му. — Варджията. Това са две или три големи ями, в тях слагат негасената вар, варджията я полива с вода и я бърка с лопата, която има много дълга дръжка.

— А после? — пита синът ми.

— После я продават.

Той се замисля.

— А как така са те отгледали в куфар?

— Нямахте пари за люлка — отговарям. — Всичките пари отидоха за двата бели коня и за пиенето.

— Какви два бели коня? — пита синът ми.

— С тях ме докараха от родилния дом. Файтон с два бели коня. Защото бях момче.

— А мене с колко бели коня ме докарахте? — пита синът ми.

— Тебе те докарахме с такси — отговарям му аз. — Други бяха времената. Тогава, след пиенето в моя чест, нашите взеха мукавения куфар, постлаха отдолу две пеленки и ме сложиха вътре.

Синът ми мръщи вежди. Видял е това от мене. Цялото му чело се набръчква. Мисли.

— А куфарът заключваше ли се? — пита той след една минута.

— Заключваше се — казвам. — Едната ключалка работеше.

— А другата? — пита синът ми.

А другата, как беше с другата ключалка?...

Есента е зад прозореца, кафяви са листата, слънцето грее полека и двете жълти дюли, които още стоят на дръвчето, светят.

— А другата заяждаше... — припомних си аз. — Заяждаше при отваряне...

Спомням си, куфарът стоеше в градината, в двора, под вишната, която отдавна беше оголяла и само на върха ѝ се въртеше врабче. То нямаше какво да прави и от проклетия кълвеше клоните.

До мене се суетеше сестра ми, вързана с въже за вишната, за да ме наглежда. Иначе бягаше и играеше с другите деца на улицата.

Лъчите на мекото есенно слънце шареха по лицето ми и от време на време ме караха да присвивам очи. Сестра ми стоеше до мене, събираше падналите листа и ги трупаше на купчинка. После хвана калинка, запя: „Калинке, малинке, покажи ми пътя, накъде ще се ожения.“ После и това ѝ омръзна, надникна в куфара, започна да ми натиска носа и да ми намига. Аз лежах кротко и се усмихвах.

Като ѝ омръзна и това, сестра ми каза:

— Я да затворим куфара, а? Искаш ли?

И пусна горния капак. Куфарът се затвори, вътре стана тъмно, а вън сестра ми го заключваше.

— Видя ли? — викна тя, след като щракнаха ключалките. — Затворих го.

Поигра малко около затворения куфар, попя, потропа отгоре като по барабан, а после каза:

— Сега пускам листа.

Листата прошумоляха меко, усетих аромата им.

— А сега — божа кравичка.

Стъпките на божата кравичка — лекички, внимателни, тя вървеше през листата и се препъваше в жилките.

— А сега го отварям — обади се отвън сестра ми.

Тя се опита да отвори, но не можа, едната ключалка заяждаше. Сестра ми пъхтя около куфара, гриза със зъби ключалката, мушеше я с шило, което донесе от бараката... След това каза:

— Като я пухна с налъма, само на ключалка ще ми стане. Ей сега го вземам.

Тя фрасна три-четири пъти ключалката с налъма, но напразно, после го хвърли и седна изтощена до куфара.

— Ей! — каза с разтреперан глас. — Жив ли си?

Аз мълчах.

— Небето виждаш ли? — питаше тя. — А дюлите?... Не виждаш ли дюлите?... Ей тези, жълтите, това са дюли!...

Лежах в куфара и през отворите виждах само четвъртинка от опашката на врабчето. На куфара имаше пробити няколко отвора, за да мога да дишам.

— А мене? — продължаваше да пита сестра ми разтреперана. — И мене ли не виждаш?

Аз не отговарях. Не можех още да говоря.

Слушах отвътре, слушах я, в куфара беше тъмно и аз заспах,
помислих, че вече е нощ.

Събудих се от гласа на баща ми. Той току-що се беше върнал от работа, развързваше сестра ми и ѝ се караше, дето е затворила куфара.

— Есен е вече — каза той накрая. — Още малко ще грее слънце и повече няма. А ти го затваряш.

— Ама... куфарът сам се затвори — оправдаваше се сестра ми. — Духна силен вятър, после котката скочи върху капака...

— И заключи — каза баща ми. — С предните лапи или със задните?

Сестра ми млъкна.

— Той е малък — каза баща ми. — Трябва му въздух и слънце. Сто пъти съм ти го казвал.

Сестра ми мълчеше.

— Този път отърва боя — каза баща ми. — Кажете на майка си да те измие, че отиваме у кумовете.

Те живееха на другия край на града. Обаче се започваше още в трамвая.

— Моля, таксувайте куфара! — пропяваше кондукторът.

И късаше билетите за багаж.

Но баща ми казваше:

— Още е малък. Може и без билет.

— Малък ли? — чудеше се кондукторът. — По-големи возят само в БДЖ-ето.

— То така не може да се види — вежливо му обясняваше баща ми. — Трябва да се отвори.

— Не ми трябва да отварям куфар, за да видя колко е голям — пъхаше в ръцете му откъснатите билети кондукторът. — Точно е колкото да платиш за багаж.

— Според правилника — казваше баща ми — има право да се вози без билет.

— Ти на мене ли ще ми обясняваш правилника — кипваше кондукторът. — Плащай билетите, че да не ти друсна и глоба.

Баща ми се усмихваше.

— Аз ви казвам, че е малък! Виж, догодина...

Набрал скорост, кондукторът повишаваше тон.

— Какво догодина? Да не би да порасне?

— Естествено — казваше баща ми. — Как иначе. Но пак няма да плаща. Чак след пет-шест години, ако е живот и здраве.

— А бе ти какво? — сащисваше се кондукторът. — Майтап ли си правиш? Това да не е тиква, та ще расте. Я си плащай, че глобата ти виси на косъм.

И тогава се обаждаше някой от пътниците.

— Не го ли виждате, че е ненормален — казваше той. — Оставете го. Добре поне, че е кротък.

Но кондукторът не се даваше.

— Като е ненормален — казваше той, — защо се вози на трамвай?

Тук вече се намесваха и другите пътници.

— Че що да не се вози? — казваше един. — Айде, като е ненормален, да ходи пеша до Княжево. Откъде-накъде, нали си плаща билета.

— Не го дразнете — съветваше го друг. — Лудите притежават исполинска сила, ще ни направи тука на парчета, само да го хванат дяволите.

Тука беше ключовото място — на това място кондукторът или се отказваше, или продължаваше нататък спора.

— Обаче, като е ненормален — казваше той, ако продължаваше, — да си плати и за куфара.

Тука сестра ми, която знаеше целия номер, не издържаше и започваше да се киска без прекъсване.

— А бе, оставете човека! — обаждаша се пак пътниците. — Не виждате ли, че цялото им семейство е такова... Вижте детенцето, вижте го как се хили...

От което сестра ми се задушаваше от смях.

— Да не мислите, че им е леко — казваха пак пътниците. — Цялото семейство — все идиоти.

— Мене това не ме интересува — продължаваше да упорствува кондукторът. — Аз съм поставен тука да таксувам. Нормални, ненормални — всички. Ако ще и лудницата да се качи — цялата ще я таксувам. Това е трамвай.

— Ама че тъп човек! — казваше някой от пътниците. — Вижда ги, че са луди, и продължава да ги дразни.

— Аз ли съм тъп? — кипваше кондукторът. — Аз ли? Като те фрасна с клещите, ще видиш кой е тъп.

— Ти ли ще ме фраснеш? — ставаше пътникът. — Аз на един кондуктор ако се дам...

— А ти да не си министър! — задъхваше се кондукторът. — Да не си принц!...

Като виждаше, че спорът ще прерасне в бой, баща ми извикваше кондуктора при себе си, отваряше куфара и казваше:

— Ето, прилича ли ви на седемгодишен?

Понякога кондукторите се смайваха дотолкова, че изпускаха клещите на пода. В трамвая настъпваше мълчание. Смаяни от този обрат, пътниците ме гледаха изумени.

— Все едно, че е в количка, нали? — казваше баща ми. — Колички не се таксуват.

На това място гражданите не издържаха. Най-страхливите от тях скачаха в движение, а другите бързо се изтегляха заедно с кондуктора на задната платформа и затваряха отвън вратите. На първата спирка вагонът се опразваше, а кондукторът се прехвърляше при ватмана.

Пътувахме в празен вагон, вятърът духаше през спуснатите прозорци, а ние се смеехме, смеехме, смеехме...

На последната спирка слизахме от трамвая и дочаквахме следващия, в който пътуваше майка ми — тя се срамуваше от куфара и от цирковете, които разиграваше баща ми.

— Всичко е наред — съобщаваше ѝ нарочно той. — Сметнаха ни за идиоти.

— И се гордееш на всичкото отгоре! — изчервяваше се тя и се оглеждаше наоколо смутено.

После тръгнахме през градината, която беше пълна с деца. Баща ми отваряше куфара, едната ключалка винаги заяждаше, но той вече й беше свикнал, пускаше ме и аз моментално запълзявах към пясъка, където децата си играеха с кофички и лопатки.

Там заставах в средата и чаках някой да направи фигура от пясък. Моментално я развалях. Те правеха, аз развалях, те правеха, аз развалях... Накрая децата се отказваха да правят фигури. Всички седяха на пясъка и дебнеха кой ще направи нещо, та да му го развалят. Обаче никой не правеше нищо, само чакаше да разрушава...

Ставаше безинтересно и ние със сестра ми се премествахме на друго място. Тя вадеше куклата си, която беше без крак, и започвахме усилено да търсим.

— Къде отиде този крак? — въртеше се сестра ми. — Както си вървеше, спъна се и единият крак отиде на една страна, а другият на друга...

Тя започваше да търси в падналата шума, ровеше в храстите с такова усърдие, че веднага цяла тумба любопитни деца се присъединяваше към нас и също започваше да търси, без при това да знае какво.

Колкото повече търсеха, толкова повече се заинатяваха, ровеха земята като попови прасета, бутаха се в храстите, издълбаваха цели дупки и потъваха в тях...

Ние със сестра ми отдавна вече се пускахме по пързалките, а те настървено търсеха, обръщаха всяка шумка и ставаха все повече и повече...

Така можехме да играем до вечерта, но баща ни изсвирваше с уста, връщяхме се, аз влизах в куфара, той заключваше и тръгнахме към кумовете.

От вътрешната страна на капака на куфара беше залепен лист, на който пишеше:

„НАЙ-УЧТИВО МОЛЯ ГОСПОДАТА, КОИТО ПО ПОГРЕШКА ВЗЕМАТ ТОЗИ КУФАР, ДА ГО ВЪРНАТ ЗАЕДНО СЪС СЪДЪРЖАНИЕТО МУ НА АДРЕС...“

Следваше нашият адрес.

Татко сложи този надпис, след като откраднаха куфара заедно с мене.

Той го оставил до една будка, навел се до прозорчето и поискал цигари. Будкаджията обаче се затуткал, замотал, заизваждал от кашоните цигари, кашлял, оплаквал се от охтика и тъй нататък.

И докато се оплаквал, куфарът изчезнал.

Баща ми хукнал да ме търси, обикалял улиците като луд, спирал файтоните, отварял куфарите на всички хора, които срещал, влизал в магазините, събарял стоката, изтърбушил десетина къщи, които били наблизо, и имал такъв вид, че никой нищо не питал, а веднага хвърляйки кой кесия, кой златен часовник и заставали до стената с вдигнати ръце...

В това време крадците също бягали, само че в обратната посока. Стигнали до един склад за дървени въглища, набутали се вътре и започнали да отварят куфара.

— Обаче по половина! — предупреждавал единият. — Братски!

— Никаква половина! — нервно се мъчел да отвори ключалката другият. — Аз да го свивам, да търча из целия град и да го мъкна, а после — братски! Една трета!...

— Че да не си търчал само ти! — отвръщал първият. — И аз търчах.

— Много хора търчат! — казал колегата му. — Зависи с какво!
— А кой се уговори с будкаджията?
— Будкаджии колкото щещ. А и този беше голям будала.

— Не беше.

— Беше.

Те дълго се карали как да разделят плячката, докато най-накрая отворили куфара.

От тръскането съм бил заспал и на лицето ми имало такова невинно изражение, че гледката потресла крадците. Те дълго време не можели да продумат.

— Та коя половина искаш? — попитал този, дето търчал с куфара, след като му се върнал дар слово. — Нали щяхме да делим? Краката ли взимаш, или главата?

— Зарязвам занаята! — повтарял другият. — Това е вече много. Всичко съм крал, обаче деца... Ние с тебе не сме хора, да знаеш?...

— Бъди мъж! — окуражавал го колегата му. — Всекиму се случва. Защо ще си зарязваш хубавия занаят.

— Ти ме вкара в този път! — казал му другият. — С тебе откраднах първата кокошка...

— Аз?!?! — възмутил се набеденият. — Че ти имаше шейсет кражби, когато се запознахме! Че ти беше претарасил половината битпазар, когато...

— Шшш-шш-шт! — изшъткал му оня. — Ще се събуди и ще стане още по-лошо.

Двамата млъкнали, седнали на дървените въглища и ме загледали. После единият запитал:

— А сега?

— Ума ми не го побира! — казал другият.

— Взехме си белята с този куфар!...

— Мани-мани! — кимал колегата му. — Ни е да го вземеш, ни е да го оставиш! Грехота е!... Дете е!...

Погледали ме те, погледали, а после решили да ме върнат при будкаджията.

Той обаче се опънал.

— Какво ще го правя! — казал. — Ни мога да го продам, ни мога да го хвърля. Що не гледате какво крадете!

Крадците го погледнали страшно.

— Недей ни прави забележки по занаята, шефе! — казали те. — Защото, ако става въпрос, досега само будки сме обирали към четиристотин. Другото не го броим. Опичай си ума!...

— Ама аз какво съм виновен! — викал будкаджията. — Аз трябваше само да го заговоря!...

— Виновен си! — казали крадците, като не могли да измислят точно каква му е вината. — И толкова.

— Ама аз изгарям жив! — молел се будкаджията. — Недай боже да мине жената! Веднага ще помисли, че е мое, че живея незаконно с някоя... Отстъпвам ви и будка, и всичко, само това недейте!...

— Ние будка можем да си оберем, когато поискаме — казали крадците. — Ами дръж куфара и си опичай акъла, филистимлянин такъв!...

— Сакън! — викал будкаджията. — Вие баща, вие майка...

Крадците обаче побързали да му оставят куфара и отишли да направят един малък тараш на централната гара, за да си успокоят нервите.

И докато будкаджията се чудел и се маел какво да прави с куфара, къде да го пхне и кому да го даде, та всичко да остане скрито-покрито, жена му пристигнала.

А от куфара се носел плач.

— Какъв е този куфар? — попитала страшно тя.

— Ами... — запелтечил будкаджията. — Му... му... мукавян!...

Което било очевидно.

— А какво има вътре?

Будкаджията, който и така не се отличавал с кой знае каква съобразителност, при това положение загубил и ума, и дума.

— Връзки за обувки — изгърсил той. — Кафяви.

— Връзки за обувки ли? — повторила жена му и изпълнила с ръста си цялата будка. — Връзки?!?!?

— Връзки — потвърдил будкаджията, който бил вече съвсем обезумял и се оставил в ръцете на съдбата.

Жената се навела и отворила куфара.

— Чие е това дете? — запитала тя зловец.

— Чие... — отвърнал неясно будкаджията. — Знаем ли... Господ го донесе...

— Значи, господ! — казала жената. — Е, тогава господ да ти е на помощ, щом като набъркваш и господ тука!...

И полетели във въздуха будкаджията и части от будката, въртял се той с всичките му ластици, връзки за обувки, ибришими и макари.

Жена му предварително бутнала куфара навън, за да не ѝ пречи, и продължила да пуха мъжа си ту в тавана, ту в едната страна на будката, ту в другата. Хвърчели копчета, трески и гребени, огледалца и листове за писма и сред тях се премятал, без да докосва пода, несъобразителният и подъл будкаджия.

И кой знае какво щяло да стане с него и с будката му, и с всичките му ластици и ибришими, ако в този момент оттам не минал баща ми.

Той бил капнал.

Бил толкова изтощен от непрекъснатото търсене из града, от разправиите със стражари, от обидите към короната, от сбиванията, които предизвиквал, ако някой не искал да му отвори куфара си за проверка, че в първия момент, макар и да видял куфара, отминал.

След това се върнал, погледнал го и не повярвал на очите си.

Куфарът стоял цял и непокътнат навън от будката, където го изнесла предвидливо жената на будкаджията, а вътре още блуждаел из пространството самият будкаджия и трещели и се пукали стените на будката.

Баща ми се навел и с треперещи пръсти отворил капака.

Аз съм лежал кротко, с широко отворени очи, очевидно все още впечатлен от случилото се с будкаджията.

— Братко!!! — прегръщал го будкаджията, след като изяснили случая. — Спасителю!!! Господ те прати!!!...

— Престани да набъркваш господ в твоите долни истории! — казала жена му. — Разговорът ни още не е свършил.

Но въпреки това, личало си, че била омекнала.

Будкаджията напълнил джобовете на баща ми с цигари, конци, ластици и безопасни.

— Взимай, братко, взимай! — говорел той и му пълнел джобовете. — Я виж какви хубави ибришимчета.

После баща ми се сбогувал със спасения като по чудо будкаджия, грабнал куфара и ме понесъл към къщи.

По пътя си запалил една цигара.

— Клех се да не запалвам вече цигара — казал си той, — щото от тях стана цялата работа, ама какво да правя, като джобовете ми са пълни. Няма да ги хвърля на улицата, я...

Когато пристигнахме у кумовете, на вратата ни посрещаха децата им — те имаха седем деца. Вдигаше се страшна врява, те грабваха куфара, занасяха го в къщата и го отваряха полека. Отвътре се надигах аз и ги разглеждах едно по едно. Те издаваха възторжени крясъци и ме щипваха по бузата. Докато минеше и седмото дете, бузата ми ставаше синя.

След това ме взимаха на „конче“ и започвахме да препускаме из двора. Седемте кончета препускаха с голяма бързина през тревата и аз час по час се катурвах сред есенните листа.

Възрастните седяха на двора под лозата и започваха да кроят планове за забогатяване.

Това правеха кумът и баща ми, а двете жени ги слушаха, плетяха и поклащаха глави. Двамата бяха измислили досега десетки планове и всички се бяха провалили с трясък.

Но те не униваха.

— Последният път щяхме да успеем — казваше кумът. — Обаче знаете какво стана.

— Божя работа! — добавяше баща ми. — От това спасение няма.

— Вас все нещо ви проваля — клатеше глава кумата.

Говореха за последния план — с езерото.

Както всички гениални хрумвания, и това било съвсем просто — наемат от общината езерото в Борисовата градина. Но през зимата.

Слагат на дървена маса грамофон, три мангала, на които съблазнително къкрят чайници, и ограждат езерото с въже. По въжето накачат тук-там три цветни знаменца, зад чайниците стоят майка ми и кумата и продават чай, три от най-големите деца въртят грамофона. На входа стоят баща ми и кумът, продават билети и следят някой да не се вмъкне гратис. По замръзналото езеро се пързая на кънки хайлайфът на София и пие чай.

И дотогава кънкьори се пързаяха на леда в Борисовата градина, но никой не се беше сетил да го направи с вход. А за чайниците и валсовете — да не говорим.

Та, пързая се хайлайфът, танцува и пълни джобовете на баща ми и кума — от сутрин до вечер, цяла зима. А ако имат малко повече късмет, и март.

Както се вижда, планът бил изпитан до най-малките подробности, друго място за пързаяне в София нямало и просто вече нямало начин парите да не потекат в джобовете ни.

И се пристъпило към изпълнението му.

Кумът имал братовчед в общината и след като изяли едно агне заедно, общината била готова да им даде езерото под наем. На нея й било все едно, още повече, че досега не била взела стотинка от това езеро, а наопаки — давала.

След като опекли по този начин работата, баща ми и кумът си взели два месеца отпуск, отишли в тухларните и до есента юнашки правили тухли.

Когато дошъл септември, те имали вече първоначален капитал. Взели назаем още хиляда лева и всичко било готово.

— Това е то да знаеш как да влагаш капитал — казал кумът. — Какво даваш — грамофон и чайници. Обаче всичко останало си е на място, от бога — езеро, кънки, хора...

И като истински бизнесмени двамата се заели да разпределят очакваните печалби, та като се изсипе парата, да не се чудят какво да правят, а всеки лев да си отиде на мястото.

— Парите не трябва да се държат във възглавницата — казал кумът. — Вижте милиардерите — изкарат ли някой милиард, моментално го влагат в предприятие.

— Това е най-голямата грешка — съгласявал се баща ми. — Да замразяваш капиталите.

Те били единни в това отношение, но за предприятието, в което да вложат основния капитал, възникнал спор.

— Кланица! — казал кумът.

— Бирария! — казал баща ми.

До тези две предприятия те стигнали след внимателно отсяване. И двете предприятия — доходни. И двете — сигурни. Това не ти е маслбойна, с каквито била осеяна цяла България. Накъдето и да се обърнеш — все маслбойни и всички чакат да забогатеят от тях.

Накрая баща ми си признал.

— Прав си за кланицата, кумец — казал той, — по-хубаво е кланица, обаче много кръв се лее там, не мога да понасям кръв, само като я погледна, и ми прилошава.

— Бизнесът си е бизнес! — казал кумът. — Там прилошаване няма. Прилошава на бедните, на богатите не им прилошава.

— Така е, кумец! — съгласил се баща ми. — В бизнеса е така, обаче на мене ми прилошава. Какъв собственик ще бъда, като не мога да си отида в предприятието. Че аз и две минути не мога да стоя в кланица!...

— Добре, кумец! — съгласил се накрая кумът. — Губим, ама щом е такава работата, няма как, бирария ще купим.

И си стиснали ръцете.

През това време дошъл декември, завалял сняг, двамата си платили наема на общината, оградили езерото с въже, накачили

знаменцата, приготвили мангалите и грамофона и зачакали водата да замръзне.

На пети декември се появила първата тънка ледена корица и над езерото се разнесли звуците на Щраусов валс, изпила се и една бутилка вино — работата очевидно потръгвала.

На другия ден обаче грейнало слънце и стопило всичко. Във водата отново започнали да се виждат червените рибки, които опулено гледали димящите от бреговете мангали.

— Що е време, все е пред нас — казали двамата на жените си. — Ще си го върнем през март. Като стегне някой студ...

Но времето продължавало да е меко. От време на време подухвал бръснещ вятър, завалявал снежец, но после отново омеквало.

Така минавали дните, превалял декември, а езерото не замръзвало.

— Зимата в България — обяснявал баща ми — започва през януари. Населението помни незапомнени студове именно тогава, когато дърво и камък се пука, а Дунава и морето замръзват и вълци нахлуват откъм Румъния.

Майка ми клатела глава и мълчала, но мълчанието ѝ не предвещавало нищо добро — в къщата нямало пукнат лев, всички запаси били изгребани и се очертавала ясно една гладна година.

— Още Иречек го казва — убеждавал ги и кумът. Ето какво казва: „В тази планинска страна зимите са студени и сурови, лед и сняг покрива всичко живо.“ Лед и сняг. Декември го изпуснахме, но ни остава същинската зима.

И неговото положение не било по-добро от това на баща ми, а напротив, защото децата му били с пет повече.

А времето продължавало да бъде все така необичайно меко.

— Ясно — казал кумът. — Няма да купим бирарията на Княжевското шосе, а тази при Семинарията.

— Ако питаш мене — отвърнал баща ми, — тя ми харесва повече. По-малка е, но по-уютна.

— А и на по-хубаво място — добавил кумът. — Към Княжево клиенти — само събота и неделя.

Нощем излизали на двора и гледали легените с вода — но никаква ледена корица нямало.

Когато и януари минал до половината, а езерото не замръзнало, двамата не издържали и отишли в обсерваторията да поговорят на четири очи. Там не можело да се говори на четири очи, та се наложило да ги поканят на обяд. След няколко бутилки вино онези им признали, че най-важните сведения за времето идват от връх Мусала, от наблюдателницата. Но поради големите бури и преспите пиле не може да прехвъркне нито насам, нито нататък. И те от двацет дни не получават никакви данни от върха, поради което са като с вързани ръце и нищо не могат да кажат за времето, освен най-общи приказки.

— Обаче жив човек не може да мине нататък — казали те. —
Такъв вятър брули, че те хвърля направо в Сърбия. Преспите са по три
метра и вълци вият още от село Бели Искър.

Така завършил този обяд.

На другата сутрин сред Великата Рилска пустиня, потънала в сняг и заливана от мътните талази на вихрушките, селяните от Бели Искър забелязали две черни точки, които бавно се движели по посока на връх Мусала. Виелицата ту ги закривала съвсем, ту те отново се показвали иззад снежните вълни и мъчително пълзели нагоре.

Това били баща ми и кумът.

За тях вече нямало друг изход, освен да се качат на Мусала и от самия извор да научат ще се оправи ли най-накрая времето, или няма. В къщи ги чакали общо към десетина гладни деца и две жени, готови на всичко. При това положение те сложили раниците и запитали към Мусала.

— Дето ще ни ядат жените — обобщил кумът, — по-добре да ни изядат вълците.

Селяните от Бели Искър погледали двете точки, прекръстили се и се прибрали в къщите си.

А баща ми и кумът, с нахлупени до очите бомбета, с вдигнати яки на балтоните, посинели и премръзнали, се лутали насам-натам, пропадали в преспите, снегът ги засипвал...

Двамата стигнали наблюдателницата на Мусала.

Ден ли било, или нощ, как и след колко време станало това, на същия ден или след седмица, те не си спомняли. От непрестанните виелици, височината и умората им причерняло още след първите два часа, та нито нещо виждали, нито усещали, а само движели краката си.

Но така или иначе, в дневника на наблюдателницата на връх Мусала е записано, че за първи път откакто тя е построена, през януари и при такова време се изкачили двама души. Те първоначално били сметнати за глухонеми, но отпосле им се възвърнали сетивата и се оказало, че това са точно баща ми и кумът.

От там двамата си тръгнали с леко сърце. Хората от наблюдателницата им обещали такива студове и ледове, и то само след една седмица, че двамата отново решили да купят бирарията в Княжево.

Сбогували се най-сърдечно с метеоролозите, вдигнали яките на балтоните и потънали из преспите надолу...

Когато се явили в къщи, децата тарашували напразно из долапите, жените им седели загърнати с одеяла, а наоколо свирели

виенски валсове.

— Е? — кратко попитала кумата.

— Ледников период — казал щастлив кумът. Повсеместни заледявания. Немотията свърши.

— А ако не се заледи? — запитала кумата.

— От Мусала ти казват, че ще изпукаме от студ само след пет дена, а ти пак твоето! — ядосал се кумът. — Това е Мусала, най-високият връх на Балканския полуостров. Три хиляди деветстотин и седемдесет метра!...

— Не знам колко метра е — казала кумата. — Обаче знам какво ще направя с тебе, ако не намериш отнякъде пари да си изхраня децата.

— Трудно свиква бедният човек с богатството — въздъхнал кумът. — Все не му се вярва. Тя вече може да отвори банка, а ми говори за изхранване.

Дали циклоните сбъркали пътя си, или хората от Мусала се съжалили над баща ми и кума, или пък разчитали, че ще ги изядат вълците, това никой не знае. Но времето така и не се оправило и до края на зимата езерото не замръзнало.

Разразила се катастрофа, ревели деца, разпродавали се вещи на битпазар, търсели се заеми, баща ми и кумът всяка нощ изхвърчали на двора и дълго пушели под черештата...

Ако имало какво да пушат.

Така завършила поредната битка за забогатяване, а седнали под лозата, сред паяжини и ръждиви листа, баща ми и кумът крояха вече следващата, която щеше да им донесе най-после онази малка бирария при Семинарията.

Аз препусках по ред върху седемте деца на кумовете между острите листа на зимните ябълки, между гергините и здравеца, без да подозирам, че може би в този момент ставам наследник на бирария.

Нощни пеперуди започваха да се въртят около крушката, пристъпваше вечерният здрач и ставаше хладно. Слагаше се край на кроежите, поставяха ме в куфара, където моментално заспивах, нашите се сбогуваха с кумовете и потегляхме обратно към къщи...

А на сутринта двамата тръгнаха на работа.

Оставяха куфара под вишната на шарена сянка, връзваха със стегнат възел сестра ми за дървото и ѝ даваха старата кукла с един крак. След това ѝ напомнях да нахрани мене и кокошките, да внимава някоя котка да не ми издраска очите и заминаваха.

Оставахме двамата.

Въжето ли беше дълго, или дворът малък, но то стигаше почти до всякъде — до чешмата, до кокошарника, до бараката, която беше като пещера на съкровищата: в нея имаше стари кранове от чешми, брави, счупено кандило, кълчища, тесла и бичкия, капан за мишки, шишета за олио, скъсани обувки, избеляло шарено вретено, повреден чадър, останал само с няколко спици, клещи и пила, боя за прозорци и врати, четки за баданосване, останки от някогашна шевна машина „Сингер“.

Но аз и не подозирах за тяхното съществуване.

Защото живеех на небето.

Земята не виждах и не познавах. Лежах в куфара, слънцето грееше през листата на вишната, която растеше на небето, гледах надвесените над мене клони, подскачащите по облаците врабци, прелитащите с къдрави движения пеперуди. Виждах само небето и всичко идваше при мене от него. Бели облаци и безкрайна синева ме заобикаляха, ветровете ме носеха на ръцете си и аз летях и се премятах във въздуха заедно с гълъбите. Есен падах с кафявите листа, полекичка се въртахме във въздуха сред паяжинки и мирис на дим и заедно лягахме в куфара. Листата ми бяха братя и аз заспивах, допрял буза до топлата им грапава повърхност.

Понякога облаци тихичко минаваха край мене и аз потъвах в белотата им, а понякога се превръщаха в змейове и започваха да се бият по небето. Напредваха един към друг, счепкваха се, в боя падаха главите им, но на тяхно място веднага израстваха други, а през раните им прозираше синева. Огромните им опашки затулваха цялото небе, те яростно се носеха един към друг, но не ме закачаха...

Сутрин сестра ми стоеше предано край мене, играеше с куклата, но много скоро това ѝ омръзваше, тя слагаше старата кукла да спи, като покриваше с листо единственото ѝ око.

След това отиваше до бараката, изваждаше оттам стария чадър, който нямаше и платно, а само три спици, и го разтваряше над мене.

— Да ти пази сянка — казваше тя. — Че днес слънцето е силно.

Държеше го известно време с ръка над главата ми, а после го забиваше в земята край куфара.

— Хем ще плаши и котките — казваше доволна. — Да не ти издерат очите.

Аз лежах и се усмихвах.

Сестра ми се помотаваше още малко, а после започваше уроците.

— Виж сега — казваше тя. — Това е чадър. Отваря се и се затваря. Като врата. Но не е едно и също. Защото, като затвориш вратата — никой не може да влезе. А като затвориш чадъра — влиза дъждът.

Аз я гледах право в очите.

— И едното, и другото има дръжка — добавяше тя. — Обаче не бива да ги бъркаш.

След това отиваше до бараката и донасяше оттам капана с уловена в него стара обувка.

— Ето! — сочеше ми тя. — Капан и обувка. Обувката хваща крака, а капанът — мишката. Но не е едно и също. Защото обувката пуска крака, когато си лягаш, а капанът не пуска мишката.

Подръпваше доволно въжето, с което беше завързана, отиваше до чешмата да пие вода и започваше пак.

— В капана се хващат обувки и мишки. Но обувка е едно, а мишка — друго. Обувките остаряват, а мишките — не. Изяждат ги котките.

Погалваше ме по бузата, натискаше ми три пъти носа и ме щипваше по бузата.

— Видя ли на колко работи те научих — казваше тя. — Вече знаеш какво е чадър и обувка, и мишка... Аз отивам да занеса капана и веднага се връщам.

Занасяше капана и старата обувка в бараката, но не се връщаше. Шиеше дрехи на куклата с останките от шевната машина, пускаше лодки в чешмата, играеше някъде на двора...

Аз оставах сам.

И тогава идваше петелът.

Алените му пера се вееха на вятъра, тъмното му блестящо око гледаше към мене, кървавочервеният гребен не трепваше. Той изникваше като малко сияние, цялото червено, разрошено, трептящо.

И аз тръгнах с него по небесните пътища.

Духаха меки, галеци ветрове, аз се притисках към шията на петела, яхнал го като кон, нежните му пера се развяваха.

Прекосявахме облаците, безначалната и безкрайна синева, пътувахме по небето, браздыхме го, слети в едно.

Препускахме към слънцето — облаците почервеняваха от перата на петела, когато минавахме през тях, ние ги пробивахме, прескачахме и летяхме нататък.

Аз търсех хора, защото баба казваше, че много хора са отишли на небето, но не видях нито един човек сред облаците. Срецахме перца от птици, от време на време минаваше някоя котка, но се изплашваше от петела и бързо изчезваше.

Веднъж срещнахме ангел, но когато го приближихме, излезе, че това е чичо Петър, съседът, който сменяше керемидите на един облак. Той ми махна с ръка и се засмя.

— Есента иде — викна чичо Петър. — Ще протече.

И изчезна.

Алената опашка на петела се развяваше от вятъра и ние летяхме...

После той пасеше из облаците, кълвеше с коравия си клон, а аз го чаках и гледах как проблясват перата му.

Когато петелът си тръгваше, аз заплаквах.

Но той само поклащаше глава, поглеждаше ме с блестящото си око и изчезваше. Птиците не тъгуват, а ако тъгуват, скръбта им никога не трае дълго.

Живях на небето, докато проведох...

— Татко! — бута ме малкият ми син.

— Птиците никога не тъгуват — повтарям аз замислено.

Навън зад прозореца е същата есен. Въртят се във въздуха кафяви листа, бавно падат на земята. Петелът отдавна го няма. Изчезна и никога повече не се върна. Аз седя в стаята и си мисля. Съседите излизат пак, носят чантите. Слагат ги на задната седалка, колата потегля и се изгубва между жълтеещите тополи.

Една оса се завърта покрай прозореца, иска да влезе в стаята, после се отказва и отлита нанякъде. Късното есенно слънце свети в стъклата. До мене седи малкият ми син и плаче.

Иска приказка.

Поглеждам навън, прозрачни паяжини летят в есенния въздух, между листата на тополите се утаява тъга, мека светлина струи...

— Добре — започвам аз. — Куфарът беше нито голям, нито малък, от мукава. Той стоеше в градината под вишната, която отдавна беше оголяла и само на върха ѝ се въртеше врабче. То нямаше какво да прави и от проклетия кълвеше клоните...

На другия ден при мене ужасена пристигна майка му.

— Виж — показва ми тя зеления куфар. — Той го е пробил. На пет места по капака.

— Да дойде тук — казах.

— Само не го бий — помоли майка му. — Не го бий силно.

— Да дойде!...

След малко пристигнаха всички — синът ми, майка му и куфарът.

— Значи така — казах аз, като го гледах в очите. — Пробиваш куфари?

— А откъде да дишам? — попита той.

Всичко ми стана ясно.

— Събираш ли се поне вътре?

— Съвсем малко ми е тесен, но нищо — каза синът ми. — Тръгваме ли?

— Къде? — ужасена попита майка му. — Какво сте намислили?

— В парка — казах аз. — Ще се разхождаме.

Кварталната градина, която наричаме парк, беше пълна с деца. Те тичаха по алеите, ровеха в пясъка, возеха се на блестящи луксозни колички от дуралуминий.

Когато отворих куфара и от него излезе малкият ми син, около нас се събра цялата градина. Той не обърна внимание на никого, пропълзя до пясъка и започна да си играе с кофичка. Поигра си малко, после дойде, влезе в куфара и каза, че иска да отидем на другия край на градината, при пързалките.

Затворих куфара и тръгнах.

След нас се влачеше опашка от деца, които гледаха любопитно и се опитваха да разберат какво ще стане.

Но нищо особено не стана. Синът ми се пързеляше на дървените пързалки, децата го пускаха отгоре, а аз го хвацах долу, на края на пързалката. След това се покатери по мраморната коруба на костенурката, падна два пъти от дупката, която беше оставена там, поязди я, после отново влезе в куфара.

— Тръгваме си — заяви той.

И ние триумфално напуснахме градината, съпроводени чак до нейния край от деца, теглещи за ръце своите родители.

На следващия ден в градината пристигнаха трима души с куфари. Те ги отвориха, от тях изпълзяха деца, които веднага се разпръснаха из алпинеума.

Бащите отвориха вестници и зачетоха.

Спортните шотландски колички, френските колички с прозорчета и грациозните като фламинго бебешки колички с ресори, спирачки, завески, чадърчета и какво ли още не високомерно се събраха и започнаха да коментират.

Ние с куфарите неволно започнахме да се поздравяваме с кимване на глава, когато се срещаме при шадравана или люлките, разменяхме си вестниците и се черпехме с цигари.

Количките ни отминаваха презрително и величествено, без да ни обръщат внимание, сякаш не съществувахме.

Към единадесет часа при нас доплува една грациозна количка с атлазени завивки, от която се разнасяше страшен рев.

— Извинете — каза жената. — Може ли да поседи за малко в куфара?

— Заповядайте — посочих куфара аз. — Нека седи колкото иска.

— Иска в куфар — обясни обидена жената. — Скъса се да плаче. Какво му харесва в този куфар, не мога да разбера...

Щом седна в куфара, детето престана да плаче. То ни загледа с ясните си сини очи и явно чакаше още нещо от нас.

Аз прежалих вестника и му направих книжна шапка. Сложих я на главата му за ужас на майката, която примираше, разкъсвана от страшни видения — как микробите и бацилите скачат от куфара и от вестника върху нещастното й дете.

Нещастното дете се засмя, замахна с ръце и нахлупи шапката до носа си.

Тук вече майката не издържа, грабна го и със замах го сложи в количката. Пътем изхвърли със замах книжната шапка. Детето ревна и ние чувахме гласа му още дълго, той се носеше из зелените алеи.

А след няколко дни градината приличаше на гара.

Из алеите, покрай езерото с червените рибки, край пързалките и мраморната костенурка се разхождаха хора с куфари. Децата играеха, лежаха в тях и се грееха на слънцето или пък се мъчеха да се заключат отвън, влачеха куфарите по пясъка, търкаляха ги по тревата. Сред тях като самотни островчета се виждаха блестящи колички, които внимателно се провираха сред куфарите.

— Видя ли какво направи? — казах аз на малкия ми син. — Заслужаваш да си отнесеш един бой.

— Че нали беше приказка — погледна ме той. — Нали приказките винаги свършват добре.

— Все много знаеш — казах му аз. — Влизай вътре!...

Напъхах го в куфара и го понесох към къщи.

Свършваше вече краткият есенен ден, слънцето вече отслабваше.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.